

2018/19 õ.a keemiaolümpiaadi piirkonnavooru ülesannete lahendused
8. klass

1. a) Metalliline: nt Na; mittemetalliline: nt Cl. (1)
 b) $H^+ < H < F < F^- < I < Rb$ (1,5)
 c) Molekulaarne: nt vesi; mittemolekulaarne: nt teemant. (1)
 d) i) $4 Al + 3 O_2 \rightarrow 2 Al_2O_3$ (1)
     ii) $Fe_2(SO_4)_3 + 6 KOH \rightarrow 2 Fe(OH)_3 \downarrow + 3 K_2SO_4$ (1)
     iii) $CaCO_3 + 2 HCl \rightarrow CaCl_2 + H_2O + CO_2 \uparrow$ (1)
 e) Näiteks:
     i) valguskiirguse eraldumine (0,5)
     ii) sademe teke (0,5)
     iii) gaasilise aine teke (0,5)
 f) Kirjeldusele vastavad lihtained: i) Cl_2 ; ii) H_2 ; iii) O_2 ; iv) Hg (4) **12 p**
2. a) $m_{pulber} = 6 \cdot 4,4 \text{ g} = 26,4 \text{ g}$ (0,5)
 $992 \text{ kg/m}^3 = 0,992 \text{ g/ml}$ (0,5)
 $m_{vesi} = 180 \text{ ml} \cdot 0,992 \text{ g/ml} \approx 179 \text{ g}$ (0,5)
 $m_{mahus} = 26,4 \text{ g} + 179 \text{ g} \approx 205 \text{ g}$ (0,5)
 $\%(\text{pulber}) = 26,4 \text{ g} \cdot 100\% / 205 \text{ g} \approx 13\%$ (1)
 b) 100 g pulbris on 510 mg kaaliumioone, seega 26,4 g on:
 $m_{K^+} = 26,4 \text{ g} \cdot 510 \text{ mg} / 100 \text{ g} \approx 135 \text{ mg} = 0,135 \text{ g}$ (1,5)
 $\%(K^+) = 0,135 \text{ g} \cdot 100\% / 205 \text{ g} = 0,066\%$ (1)
 c) $2814 \text{ kJ} = 670 \text{ kcal}$ ($2814 \text{ kJ} / (4,2 \text{ kJ/kcal}) = 670 \text{ kcal}$) (0,5)
 100 g pulbrit annab 489 kcal, seega päevase energiavajaduse rahuldamiseks on vaja:
 $m_{pulber} = 670 \text{ kcal} \cdot 100 \text{ g} / 489 \text{ kcal} \approx 137 \text{ g}$ (1)
 $N_{portsjon} = 137 \text{ g} / (26,4 \text{ g/portsjon}) \approx 5,2 \text{ portsjonit}$ (0,5)
 d) $m_{Ca^{2+}, \text{ päevane vajadus}} = 7 \text{ kg} \cdot 67,5 \text{ mg/kg} \approx 473 \text{ mg}$ (0,5)
 $m_{5,2 \text{ portsjonit pulbrit}} \approx 137 \text{ g}$
 100 g on 530 mg kaltsiumioone, seega 137 g pulbris on kaltsiumioone:
 $m_{Ca^{2+}} = 137 \text{ g} \cdot 530 \text{ g} / 100 \text{ g} \approx 726 \text{ mg}$ (1)
 Jah, piisab, kuna $726 \text{ mg} > 473 \text{ mg}$. (1) **10 p**

3. a)

aine on tuleohtlik

rõhu all olev gaas

aine on mürgine

aine on ohtlik tervisele

- b) Vastav silt oli süsinikmonooksiidi (CO) karbil. (2)
 c) i) keeduklaas; ii) kooniline kolb; iii) bürett; iv) mõõtesilinder; v) uhmer (nuiaga) (1)
 d) Carel oli unustanud tellida mahtpipeti. (2,5)
 e) $HPVO_3$; AlP^{III} ; $P^{III}Cl_3$; $Ca_3(PVO_4)_2$; $NaH_2PVO_2 \cdot H_2O$ (1)
(2,5) 9 p

4. a) i) $1,20 \text{ g/cm}^3$ (0,5)
 ii) $80 \text{ }^\circ\text{C}$ juures on teada lahuste kontsentratsioon tihedustel $1,10 \text{ g/cm}^3$ ja $1,18 \text{ g/cm}^3$. $1,14 \text{ g/cm}^3$ on nende vahel keskel. Seega on $1,14 \text{ g/cm}^3$ tihedusega lahuse massiprotsent $(12\% + 20\%) / 2 = 16\%$. (1)
 iii) 50% -listel lahustel on teada temperatuurid tihedustel $1,51 \text{ g/cm}^3$ ja $1,53 \text{ g/cm}^3$. $1,52 \text{ g/cm}^3$ on nende vahel keskel. Seega on $1,52 \text{ g/cm}^3$ tihedusega lahuse temperatuur $(40 \text{ }^\circ\text{C} + 20 \text{ }^\circ\text{C}) / 2 = 30 \text{ }^\circ\text{C}$. (1)
- b) i) $m_{\text{lahus}} = 1,22 \text{ g/cm}^3 \cdot 1000 \text{ cm}^3 = 1220 \text{ g}$ (0,5)
 ii) $\rho_{\text{valmistatud lahus}} = 1130 \text{ g} / 1000 \text{ cm}^3 = 1,13 \text{ g/cm}^3$ (0,5)
 Sellele tihedusele vastab $20 \text{ }^\circ\text{C}$ juures kontsentratsioon **12%**. (0,5)
- c) $m_{\text{veevaba NaOH}} = 1130 \text{ g} \cdot 12\% / 100\% = 136 \text{ g}$ (1)
 Seega 244 g NaOH pulbris on vaid 136 g NaOH-d.
 $m_{\text{NaOH pulber}} = 244 \text{ g} \cdot 244 \text{ g} / 136 \text{ g} = 438 \text{ g}$ (1)
- d) 1 liiter 20% lahust kaalub 1220 g , seega:
 $m_{30\%} + m_{1\%} = 1220 \text{ g}$
 NaOH-d peab olema lõpplahuses 244 g , seega:
 $m_{30\%} \cdot 30\% / 100\% + m_{1\%} \cdot 1\% / 100\% = 0,3 \cdot m_{30\%} + 0,01 \cdot m_{1\%} = 244 \text{ g}$
 Saame võrrandisüsteemi:
 $m_{30\%} + m_{1\%} = 1220 \text{ g}$ (1)
 $0,3 \cdot m_{30\%} + 0,01 \cdot m_{1\%} = 244 \text{ g}$ (1)
 Lahenduse näide:
 $m_{30\%} = 1220 - m_{1\%}$
 $0,3 \cdot (1220 - m_{1\%}) + 0,01 \cdot m_{1\%} = 244$
 $366 - 0,29 \cdot m_{1\%} = 244$
 $-0,29 \cdot m_{1\%} = -122 \mid :(-0,29)$
 $m_{1\%} = 421 \text{ (g)}$ (1)
 $m_{30\%} = 1220 \text{ g} - 421 \text{ g} = 799 \text{ g}$ (1)
 $V_{1\%} = m_{1\%} / \rho_{1\%} = 421 \text{ g} / 1,01 \text{ g/cm}^3 = 417 \text{ cm}^3$ (0,5)
 30% -lise lahuse tiheduse arvutamine:
 $\rho_{50\%} = 1,53 \text{ g/cm}^3$; $\rho_{20\%} = 1,22 \text{ g/cm}^3$
 $\rho_{30\%} = 1,22 \text{ g/cm}^3 + [(1,53 \text{ g/cm}^3 - 1,22 \text{ g/cm}^3) / (50\% - 20\%)] \cdot (30\% - 20\%) = 1,32 \text{ g/cm}^3$ (2)
 $V_{30\%} = m_{30\%} / \rho_{30\%} = 799 \text{ g} / 1,32 \text{ g/cm}^3 = 605 \text{ cm}^3$ (0,5) **13 p**

5.

Alkeemiline sümbol	Perioodilisustabeli sümbol	Prootonite arv	Keskmine neutronite arv	Perioodi number	Rühma number
	Au	79	118	6	11 / IB
	Ag	47	61	5	11 / IB
	Fe	26	30	4	8 / VIIIB
	Hg	80	121	6	12 / IIB

7 p

6.

a b c d e f g h

		M	A	T	K		
		O	R	I	R		
P		L	E	I	I		
R		E	O	G	S		
O		K	M	E	E	T	
O	N	U	B	E	L	L	A
T	E	L	Ü	E	E		L
O	O		C	T	K		L
N	O		H	E	T		
	N		N	R	R		
			E		O		
			R		N		
			I				

a b c d e f g h

		M	A			K	
		O	P		T	P	
		L	E		И	И	
П		E	O		Г	С	
Р		К	М	Э	Е	Т	
O	H	U	B	E	L	L	A
T	E	L	Ю	T	E	Ь	L
O	O	A	X	P	K		L
H	H		H		T		
			E		P		
			P		O		
			A		H		